

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
ZAGREB, VELJAČA 1955. GODIŠTE III.

ZAKLJUČCI NOVOSADSKOG SASTANKA O HRVATSKOM ILI SRPSKOM JEZIKU I PRAVOPISU

Potpisani učesnici sastanka, koji je sazvala redakcija Letopisa Matice Srpske na završetku ankete o hrvatskosrpskom jeziku i pravopisu, poslije svestrane diskusije održane 8., 9. i 10. prosinca 1954. godine u Novom Sadu, donijeli su ove zaključke:

1. Narodni jezik Srba, Hrvata i Crnogoraca jedan je jezik. Stoga je i književni jezik, koji se razvio na njegovoj osnovi oko dva glavna središta, Beograda i Zagreba, jedinstven, sa dva izgovora, ijekavskim i ekavskim.

2. U nazivu jezika nužno je uvijek u službenoj upotrebi istaći oba njegova sastavna dijela.

3. Oba pisma, latinica i ćirilica, ravnopravna su; zato treba nastojati, da i Srbi i Hrvati podjednako nauče oba pisma, što će se postići u prvom redu školskom nastavom.

4. Oba izgovora, ekavski i ijekavski, također su u svemu ravnopravna.

5. Radi iskorišćavanja cjelokupnog rječničkog blaga našeg jezika i njegova pravilnog i punog razvitka neophodno je potrebna izrada priručnog rječnika suvremenog srpskohrvatskog književnog jezika. Stoga treba pozdraviti inicijativu Matice Srpske, koja je u zajednici s Maticom Hrvatskom pristupila njegovoj izradi.

6. Pitanje izrade zajedničke terminologije također je problem, koji zahtijeva neodložno rješenje. Potrebno je izraditi terminologiju za sve oblasti ekonomskog, naučnog i uopće kulturnog života.

7. Zajednički jezik treba da ima i zajednički pravopis. Izrada toga pravopisa danas je najhitnija kulturna i društvena potreba. Nacrt pravopisa izradit će sporazumno komisija srpskih i hrvatskih stručnjaka. Prije konačnog prihvatanja nacrt će biti podnjet na diskusiju društvima književnika, novinara, prosvjetnih i drugih javnih radnika.

8. Treba odlučno stati na put postavljanju umjetnih zapreka prirodnom i normalnom razvitku hrvatskosrpskog književnog jezika. Treba spriječiti štetnu pojavu samovoljnog »prevođenja« tekstova i poštovati originalne tekstove pisaca.

9. Komisije za izradu pravopisa i terminologije odredit će naša tri sveučilišta (u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu), dvije akademije (u Zagrebu i Beogradu) i Matica Srpska u Novom Sadu i Matica Hrvatska u Zagrebu. Za izradu terminologije potrebno je stupiti u suradnju sa saveznim ustanovama za zakonodavstvo i standardizaciju, kao i sa stručnim ustanovama i društvima.

10. Ove zaključke Matica će Srpska dostaviti Saveznom izvršnom vijeću i Izvršnim vijećima NR Srbije, NR Hrvatske, NR Bosne i Hercegovine i NR Crne Gore, sveučilištima u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu, akademijama u Zagrebu i Beogradu i Matici Hrvatskoj u Zagrebu, te će ih objaviti u dnevnim listovima i časopisima.

U Novom Sadu, 10. prosinca 1954.

Ivo Andrić, književnik i akademik iz Beograda

dr. Aleksandar Belić, profesor univerziteta i predsjednik Srpske akademije nauka iz Beograda

Živojin Boškov, književnik i urednik *Letopisa Matice Srpske* iz Novog Sada

Mirko Božić, književnik i predsjednik Društva književnika Hrvatske iz Zagreba

dr. Miloš Đurić, profesor univerziteta iz Beograda

Marin Franičević, književnik iz Zagreba

dr. Krešimir Georgijević, profesor univerziteta iz Beograda

Miloš Hadžić, sekretar Matice Srpske iz Novog Sada

dr. Josip Hamm, sveučilišni profesor iz Zagreba

dr. Mate Hraste, sveučilišni profesor iz Zagreba

dr. Ljudevit Jonke, sveučilišni docent iz Zagreba

Marijan Jurković, književnik iz Beograda

Jure Kaštelan, književnik iz Zagreba

Radovan Lalić, profesor univerziteta iz Beograda

Mladen Leskovac, profesor univerziteta iz Novog Sada

Svetislav Marić, profesor i potpredsjednik Matice Srpske iz Novog Sada

Marko Marković, književnik iz Sarajeva

Živan Milisavac, književnik i urednik *Letopisa Matice Srpske* iz Novog Sada

dr. Miloš Moskovljević, profesor i naučni suradnik Srpske akademije iz Beograda

Boško Petrović, književnik i urednik *Letopisa Matice Srpske* iz Novog Sada
 Veljko Petrović, književnik i akademik, predsjednik Matice Srpske iz Beograda
 Đuza Radović, književnik iz Beograda

dr. Mihailo Stevanović, profesor univerziteta iz Beograda

dr. Zdenko Škreb, sveučilišni profesor iz Zagreba

dr. Jovan Vuković, profesor univerziteta iz Sarajeva.

NOVOSADSKI SASTANAK I ANKETA *LETOPISA MATICE SRPSKE*

Ljudevit Jonke

Uredništvo *Letopisa Matice Srpske* u Novom Sadu potaklo je godine 1953. u rujanskom broju *Letopisa* »anketu o pitanjima srpskohrvatskog jezika i pravopisa«, da bi se čulo mišljenje hrvatskih i srpskih književnika, učenjaka i javnih radnika o problemima jezika, pravopisa i rječnika hrvatske i srpske književnosti. U svojem dopisu učesnicima ankete uredništvo je *Letopisa* istaklo, da smatra, »da je u centru problema baš pitanje jezika kao takvog, pitanje njegovog jedinstva i perspektive daljeg razvoja, ali ne poričemo važnost ni drugih pitanja. Šta više, smatramo da su ona u čvrstoj vezi sa pitanjima koja smo istakli, a to su: pitanje pravopisa, pitanje pisma (ćirilica—latinica), pitanje — ako hoćete — i narečja, zatim pitanje stvaranja rečnika književnog jezika (srpskog i hrvatskog, ili srpsko-hrvatskog) itd. itd.«

Odgovore književnih i naučnih radnika hrvatskih i srpskih donosio je *Letopis* od mjeseca rujna 1953. do mjeseca prosinca 1954. U anketi su od književnika učestvovali Stanislav Vinaver, Božidar Kovačević, Mirko Božić, Gustav Krklec, Marin Franičević, Jure Kaštelan, Slavko Kolar, Marko Marković, Joža Horvat, Đuza Radović, Vladan Desnica, Viktor Car Emin, Marijan Jurković i Novak Simić, a od naučnih radnika Aleksandar Belić, Petar Skok, Antun Barac, Mihajlo Stevanović, Mate Hraste, Julije Benešić, Jovan Vuković, Radovan Lalić, Milija Stanić, Josip Hamm, Ljudevit Jonke, Ivo Frangeš, Mihajlo Lalević, Miloš Moskovljević, Josip Badalić, Fran Tučan, Slavko Pavešić, Slavko Ježić, Ilija Kecmanović i Svetislav Marić. Iz odgovora većine diskutiranih vidjelo se, da oni drže, da ni dva pisma, a ni dva književna govora ne treba svoditi na jedno pismo i jedan govor. Diskutanti su osobito istakli, da nije potrebno povezivati napuštanje ćirilice s napuštanjem ijekavštine, jer su to raznorodne vrijednosti. Za održanje ćirilice pored latiničice rečeno je, da je ona u posljednje vrijeme bila dvaput zabranjivana, a za održanje ijekavskog govora isticali su kao razlozi njegovo veliko prostranstvo, njegova izgrađenost kao književnog jezika i teškoća za pisce i čitaoce pri eventualnom zamjenjivanju drugim govorom. Učesnici ankete pozdravili su ideju izrađivanja rječnika, koji bi obuhvatio rječničko blago i srpske i hrvatske književnosti, jer